

The Holy See

ORĘDZIE PAPIEŻA FRANCISZKA NA ŚWIATOWY DZIEŃ MIGRANTA I UCHODźCY 2018 R.

[14 stycznia 2018]

*“Przyjmować, chronić, promować i integrować
imigrantów i uchodźców”*

Drodzy Bracia i Siostry!

„Przybysza, osiadłego wśród was, będziecie uważać za tubylca. Będziesz go miłował jak siebie samego, bo i wy byliście przybyszami w ziemi egipskiej. Ja jestem Pan, Bóg wasz!” (*Kpł 19,34*).

W pierwszych latach mojego pontyfikatu wielokrotnie wyrażałem szczególny niepokój z powodu smutnej sytuacji wielu imigrantów i uchodźców uciekających od wojny, prześladowań, klęsk żywiołowych i ubóstwa. Jest to niewątpliwie „znak czasów”, który starałem się odczytać, prosząc o światło Ducha Świętego poczynając od mojej wizyty na Lampedusie 8 lipca 2013 roku.

Ustanawiając nową [Dykasterię ds. Integralnego Rozwoju Ludzkiego](#) chciałem, aby szczególnie sekcja, umieszczona tymczasowo pod moim bezpośrednim kierownictwem, wyrażała troskę Kościoła wobec imigrantów, osób przesiedlonych, uchodźców i ofiar handlu ludźmi.

Każdy cudzoziemiec, który puka do naszych drzwi, jest okazją do spotkania z Jezusem Chrystusem, utożsamiającym się z cudzoziemcem przyjętym lub odrzuconym każdej epoki (por. *Mt 25,35.43*). Pan powierza macierzyńskiej miłości Kościoła każdą osobę ludzką zmuszoną do opuszczenia swojej ojczyzny w poszukiwaniu lepszej przyszłości^[1]. Troska taka musi być wyrażona w sposób konkretny na każdym etapie doświadczenia migracyjnego: od wyruszenia w drogę, od początku do końca. To wielka odpowiedzialność, którą Kościół pragnie dzielić ze wszystkimi wierzącymi oraz ludźmi dobrej woli, którzy są powołani do odpowiadania na wiele wyzwań stawianych przez współczesną migrację z wielkodusznością, skwapliwie, mądrze i dalekowzrocznie, każdy według swoich możliwości.

W tym kontekście pragnę potwierdzić, że „nasza wspólna odpowiedź mogłaby być osnuta na czterech czasownikach: przyjmować, chronić, promować i integrować”[2].

Biorąc pod uwagę obecny scenariusz, *przyjęcie* oznacza przede wszystkim zapewnienie imigrantom i uchodźcom szerszych możliwości bezpiecznego i legalnego wjazdu do krajów przeznaczenia. W związku z tym pożądanym jest konkretny wysiłek, by zwiększyć i uprościć przyznawanie wiz humanitarnych oraz w celu łączenia rodzin. Jednocześnie chciałbym, aby znacznie więcej krajów przyjęło programy sponsorowania prywatnego i wspólnotowego, otwierając korytarze humanitarne dla najbardziej narażonych uchodźców. Stosowne byłoby między innymi zapewnienie specjalnych wiz tymczasowych dla osób uciekających przed konfliktami do krajów sąsiednich. Odpowiednim rozwiązaniem nie są kolektywne i arbitralne wydalenia imigrantów i uchodźców, szczególnie gdy są one dokonywane do krajów, które nie mogą im zagwarantować poszanowania godności i praw podstawowych[3]. Raz jeszcze podkreślam znaczenie zapewnienia imigrantom i uchodźcom odpowiedniego i godnego zakwaterowania. „Programy przyjmowania rozproszonego, już realizowane w różnych miejscowościach, zdają się natomiast ułatwiać spotkanie osobowe, umożliwiając lepszą jakość usług i dawać większe gwarancje sukcesu”[4]. Zasada centralnego miejsca osoby ludzkiej, mocno potwierdzona przez mojego umiłowanego poprzednika Benedykta XVI[5], zobowiązuje nas do przedkładania zawsze bezpieczeństwa osobistego ponad bezpieczeństwo narodowe. W związku z tym konieczne jest odpowiednie formowanie personelu odpowiedzialnego za kontrole graniczne. Sytuacja imigrantów, ubiegających się o azyl i uchodźców, wymaga, aby zapewniono im bezpieczeństwo osobiste i dostęp do usług podstawowych. W imię fundamentalnej godności każdej osoby należy podjąć wysiłki, by opowiadać się za środkami alternatywnymi wobec pozbawienia wolności osób, które bez pozwolenia wkraczają na terytorium państwa[6].

Drugi czasownik, *chronić*, wyraża się w całej serii działań w obronie praw i godności imigrantów i uchodźców, niezależnie od ich *statusu migracyjnego*[7]. Taka ochrona zaczyna się w ojczyźnie i polega na przedstawieniu pewnych i poświadczonych informacji przed wyjazdem oraz ich ochronie przed praktykami nielegalnej rekrutacji[8]. Powinna być ona kontynuowana, w miarę możliwości, w kraju imigracji, zapewniając imigrantom odpowiednią pomoc konsularną, prawo do zachowywania zawsze przy sobie swoich dokumentów tożsamości, równego dostępu do wymiaru sprawiedliwości, możliwość otwierania rachunków bankowych i gwarancję minimalnego realnego utrzymania. Zdolności i umiejętności imigrantów, osób ubiegających się o azyl i uchodźców, jeśli zostaną właściwie rozpoznane i docenione, stanowią prawdziwe bogactwo dla przyjmujących ich wspólnot[9]. Z tego względu chciałbym, aby szanując ich godność przyznawano im swobodę ruchów w kraju przyjmującym, możliwość pracy oraz dostęp do środków telekomunikacyjnych. Dla tych, którzy decydują się na powrót do ojczyzny, podkreślam stosowność rozwijania programów reintegracji zawodowej i społecznej. Międzynarodowa Konwencja Praw Dziecka stanowi uniwersalną podstawę prawną dla ochrony imigrujących niepełnoletnich. Należy unikać wobec nich jakiegokolwiek formy pozbawienia wolności z powodu ich statusu migracyjnego. Trzeba natomiast zapewnić im regularny dostęp do nauczania podstawowego i średniego. Podobnie,

konieczne jest zapewnienie legalnego pobytu, aż do osiągnięcia pełnoletniości i możliwości kontynuowania nauki. Dla małoletnich pozbawionych opieki lub oddzielonych od rodziny ważne jest zapewnienie programów opieki tymczasowej lub opieki zastępczej[10]. Respektując powszechne prawo do obywatelstwa, powinno być ono uznane i odpowiednio poświadczane wszystkim chłopcom i dziewczętom w chwili urodzenia. Stanowi bezpieczeństwo, w jakim znajdują się niekiedy imigranci i uchodźcy, można łatwo zapobiec poprzez „ustawodawstwo narodowe zgodne z podstawowymi zasadami prawa międzynarodowego”[11]. Status migracyjny nie powinien ograniczać dostępu do narodowych systemów opieki zdrowotnej i systemów emerytalnych, a także do przekazywania ich składek w przypadku repatriacji.

Promować to przede wszystkim starać się, aby wszyscy migranci i uchodźcy, jak i społeczności, które ich przyjmują, byli w stanie realizować się jako osoby we wszystkich wymiarach stanowiących człowieczeństwo według planu Stwórcy[12]. Pośród tych wymiarów należy uznać należne znaczenie wymiaru religijnego, zapewniając wszystkim cudzoziemcom obecnym na danym terytorium swobodę wyznawania i praktykowania religii. Wielu uchodźców i migrantów posiada umiejętności, które należy odpowiednio poświadczyc i docenić.

Ponieważ „ludzka praca ze swej natury powinna narody jednoczyć”[13], zachęcam do starań, by krzewiono integrację społeczną i zawodową migrantów i uchodźców, zapewniając wszystkim – w tym osobom ubiegającym się o azyl – możliwość pracy, kursów językowych i aktywności obywatelskiej a także odpowiedniej informacji w ich językach ojczystych. W przypadku migrantów niepełnoletnich, ich zaangażowanie w aktywność pracowniczą musi być regulowane, tak aby zapobiec wyzyskowi i zagrożeniom dla ich prawidłowego rozwoju. W 2006 roku, Benedykt XVI podkreślił, że w kontekście migracyjnym w rodzinie „zawiera się bogactwo kultury życia i przyczynia się ona do integracji wartości”[14]. Zawsze należy wspierać jej integrację, ułatwiając łączenie rodzin – w tym dziadków, rodzeństwa i wnuków – nigdy nie uzależniając tego od wymagań ekonomicznych. W odniesieniu do migrantów, uchodźców i azylantów w sytuacjach niepełnosprawności należy zapewnić większą uwagę i wsparcie. Uznając wprawdzie godne pochwały dotychczasowe wysiłki wielu krajów w zakresie współpracy międzynarodowej i pomocy humanitarnej, pragnę, by w rozdzielaniu takiej pomocy brano pod uwagę potrzeby (na przykład opieki medycznej i społecznej oraz edukacji) krajów rozwijających się, przyjmujących ogromne strumienie uchodźców i migrantów oraz aby do adresatów tej pomocy włączano podobnie społeczności lokalne znajdujące się w sytuacji niedostatku materialnego i słabości[15].

Ostatni czasownik, *integrować*, należy do poziomu szansy ubogacania międzykulturowego zrodzonego przez obecność imigrantów i uchodźców. Integracja nie jest „asymilacją, która prowadzi do zniszczenia albo wymazania z pamięci własnej tożsamości kulturowej. Kontakt z drugim człowiekiem pozwala raczej odkryć jego «sekret», otworzyć się na niego, aby przyjąć to, co jest w nim wartościowe, a w ten sposób przyczynić się do lepszego poznania każdego. Jest to proces długotrwały, którego celem jest takie kształtowanie społeczeństw i kultur, aby coraz bardziej stawały się odzwierciedleniem wielorakich darów, jakimi Bóg obdarza ludzi”[16]. Proces

ten można przyspieszyć poprzez przyznanie obywatelstwa niezależnie od wymogów ekonomicznych i językowych oraz nadzwyczajnej procedury regulowania w przypadku imigrantów, którzy mogą poszczycić się długim pobytem w kraju. I znowu kładę nacisk na konieczność krzewienia w możliwie najlepszy sposób kultury spotkania, mnożąc możliwości wymiany międzykulturowej, dokumentując i upowszechniając dobre praktyki integracji i rozwijając programy mające na celu przygotowanie społeczności lokalnych do procesów integracyjnych. Chcę podkreślić szczególnie przypadek cudzoziemców zmuszonych do opuszczenia kraju imigracji z powodu kryzysów humanitarnych. Osobom tym trzeba zapewnić odpowiednie wsparcie dla repatriacji i programy reintegracji pracowniczej w ojczyźnie.

Zgodnie ze swoją tradycją duszpasterską, Kościół jest gotów aktywnie zaangażować się w realizację wszystkich proponowanych powyżej inicjatyw, ale aby uzyskać pożądane rezultaty niezbędny jest wkład wspólnoty politycznej oraz społeczeństwa obywatelskiego, każde zgodnie z właściwą im odpowiedzialnością.

Podczas szczytu Organizacji Narodów Zjednoczonych, który odbył się w Nowym Jorku 19 września 2016 r., przywódcy światowi jasno wyrazili gotowość podejmowania wysiłków na rzecz migrantów i uchodźców, aby ocalić ich życie i chronić ich prawa, dzieląc tę odpowiedzialność na poziomie globalnym. W tym celu państwa członkowskie zobowiązały się do sporządzenia i zatwierdzenia do końca 2018 dwóch umów globalnych (*Global Compacts*), jednej poświęconej uchodźcom oraz drugiej dotyczącej migrantów.

Drodzy bracia i siostry, w świetle uruchomienia tych procesów najbliższe miesiące stanowią doskonałą okazję do zaprezentowania i wspierania konkretnych działań, w których chciałem omówić cztery czasowniki. Zachęcam was zatem do skorzystania z każdej okazji, aby podzielić się tym orędziem ze wszystkimi uczestnikami życia politycznego i społecznego, którzy są zaangażowani – albo zainteresowani uczestnictwem – w procesie prowadzącym do zatwierdzenia dwóch umów globalnych.

Dzisiaj, 15 sierpnia, obchodzimy uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Matka Boża doświadczyła na sobie trudów wygnania (por. *Mt 2, 13-15*), z miłością towarzyszyła drodze Syna aż po Kalwarię, a teraz uczestniczy na wieki w Jego chwale. Jej macierzyńskiemu wstawiennictwu zawieramy nadzieje wszystkich migrantów i uchodźców świata oraz pragnienia przyjmujących ich wspólnot, abyśmy wszyscy zgodnie z najważniejszym przykazaniem Bożym nauczyli się kochać bliźniego, obcego, jak siebie samego.

Watykan, 15 sierpnia 2017

Uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny

[1] Por. PIUS XII, Konst. Ap. *Exsul Familia*, Cz. I, I.

[2] *Przemówienie do uczestników VI Międzynarodowego Forum „Migracje i pokój”*, 21 lutego 2017, *L'Osservatore Romano*, wyd. polskie n. 3-4 (391)/2017, s. 20.

[3] Por. *Intervento dell'Osservatore permanente della Santa Sede alla 103ª Sessione del Consiglio dell'OIM*, 26 novembre 2013.

[4] *Przemówienie do uczestników VI Międzynarodowego Forum „Migracje i pokój”*: *L'Osservatore Romano*, wyd. polskie n. 3-4 (391)/2017, s. 21.

[5] Por. BENEDYKT XVI, Enc. *Caritas in veritate*, 47.

[6] Por. *Intervento dell'Osservatore Permanente della Santa Sede alla XX Sessione del Consiglio dei Diritti Umani*, 22 giugno 2012.

[7] Por. BENEDYKT XVI, Enc. *Caritas in veritate*, 62.

[8] Por. PAPIESKA RADA DS. DUSZPASTERSTWA MIGRANTÓW I PODRÓŻUJĄCYCH, Instr. *Erga migrantes caritas Christi*, 6.

[9] Por. BENEDETTO XVI, *Discorso ai partecipanti al VI Congresso Mondiale per la pastorale dei Migranti e dei Rifugiati*, 9 novembre 2009.

[10] Por. Tenże, *Orędzie na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy (2010)*; OSSERVATORE PERMANENTE DELLA SANTA SEDE, *Intervento alla XXVI Sessione Ordinaria del Consiglio per i Diritti dell'Uomo sui diritti umani dei migranti*, 13 giugno 2014.

[11] PAPIESKA RADA DS. DUSZPASTERSTWA MIGRANTÓW I PODRÓŻUJĄCYCH I PAPIESKA RADA COR UNUM, *Przyjęcie Chrystusa w uchodźcach i przymusowo przesiedlonych*, 2013, 70.

[12] Por. PAWEŁ VI, Enc. *Populorum progressio*, 14.

[13] JAN PAWEŁ II, Enc. *Centesimus annus*, 27.

[14] BENEDYKT XVI, *Orędzie na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy 2007*; *L'Osservatore Romano*, wyd. polskie n. 1(289)/2007, s. 4.

[15] PAPIESKA RADA DS. DUSZPASTERSTWA MIGRANTÓW I PODRÓŻUJĄCYCH I PAPIESKA RADA COR UNUM, *Przyjęcie Chrystusa w uchodźcach i przymusowo przesiedlonych*, 2013, 30-31.

[16] JAN PAWEŁ II, *Orędzie na Światowy Dzień Migranta i Uchodźcy 2005 r.*; *L' Osservatore Romano*, wyd. polskie n. 3(271)/2005, s. 7.